

Aihe	TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTA
Arviointi- ja ohjauskäyntien kohde	Raision valvontayksikkö
Osoite	Raision kaupunki Nallinkatu 2 21200 RAISIO
Arviointi- ja ohjauskäynnin päivämäärä	25.4.2023
Läsnä olleet arviointi- ja ohjauskäynnin kohteen edustajat	Kirsi Puola, terveystarkastaja Marjo Lehmusvuori, terveystarkastaja Tuomo Vasala, terveystarkastaja
Arvioinnin suorittaja	Lounais-Suomen aluehallintovirasto Erja Alanen, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja
Arvioinnin perusteet ja dokumentit	Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020-2024 Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma 2020-2024 Terveydensuojelulaki 763/1994

Valvontasuunnitelma ja sen toteutuminen

Toimialakohtaiset tavoitteet valvontasuunnitelmassa

Valtakunnallisen valvontaohjelman teemana vuosille 2020–2024 on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyön edistäminen. Vastaavasti terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteenä on omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö. Valvontayksikön valvontasuunnitelmassa kerrotaan, että valvonnan painopisteenä on joka vuosi talous- ja uimavesien laadunvalvonta ja uimahallien ja kylpylöiden olosuhdevalvontaa tehdään joka vuosi. Lisäksi valvontasuunnitelmassa kuvataan minkä tyyppisiin kohteisiin tarkastuksia tehdään ja arvioidaan vuosittaiset tarkastusmäärät. Valvontasuunnitelmassa annetaan esimerkkejä siitä, miten painopisteenä olevia asiakokonaisuuksia voidaan toteuttaa, mutta siinä ei ole kuvattu miten käytännössä toimitaan, jotta valvontaohjelman painopisteisiin voitaisiin valvonnalla vaikuttaa.

Valvonnan riskiperusteisuus

Valvontasuunnitelmassa todetaan, että valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella ja että kohdekohtainen riskinarviointi löytyy Vati-järjestelmästä (ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä). Riskinarviointia päivitetään tarkastusten yhteydessä. Riskinarvioinnissa huomioidaan toiminnan luonne ja laajuus. Mikäli toiminta on kausiluontoista, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuisen toiminta-aikaan. Terveydensuojeluvalvonnassa ensisijainen valvontakohte on riskinarvioinnin perusteella talousveden laatu. Toiseksi tärkein tehtävä on uimaveden laadun valvonta ja kolmanneksi ilmoitusten käsittely, neuvonta, ohjaus ja asiakasvalitukset sekä mahdolliset tarkastukset niiden johdosta. Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset harvoin johtavat toimenpiteisiin ja ne ovat siksi toissijaisia näihin tehtäviin verrattuna.

Valvontayksikkö päivittää kohdetietoja aina tarkastusten jälkeen Vatiin. Varsinaista kohdekohtaista riskinarviointia ei tehdä, vaan tarkastustiheys määräytyy pääsääntöisesti Vatin antaman riskiluvun pohjalta.

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Kohdekohtainen riskinarviointi

Valvonnan kohdentamisessa voisi käyttää nykyistä enemmän kohdekohtaista riskinarviointia.

Talousvesi

Valvonnan organisointi ja resurssointi

Talousvesivalvontaa hoitaa kaksi terveystarkastajaa: terveysvalvonnan vastuhenkilö tekee asiakirjatarkastuksia ja hoitaa raportointia ja muita kirjallisia töitä ja toinen terveystarkastaja tekee fyysiset tarkastukset.

Viranomaistoiminta/toimielinkäsittely

Delegointipäätöksen mukaan terveystarkastaja päättää terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelystä, 18 §:n mukaisista talousvettä toimittavien laitosten hyväksymisistä ja 20 §:n mukaisista riskinarvioinnin hyväksymisistä sekä 20 §:n ja 20 a §:n mukaisista velvoitteista, määräyksistä ja toimenpiteistä. Kaupungineläinlääkäri päättää 20 §:n ja 20 a §:n mukaisista velvoitteista, määräyksistä ja toimenpiteistä.

Haastattelussa todettiin, että vaikka terveystarkastajakin voisi antaa keittokehotuksen, käytännössä kaupungineläinlääkäri epidemiatyöryhmän puheenjohtajana antaa keittokehotukset. Jos vakava häiriötilanne sattuisi kaupungineläinlääkäriin loman aikana, hänet kutsuttaisiin lomalta tilannetta hoitamaan.

Terveysvalvontajaostoon viedään tiedoksi vettä toimittavien laitosten riskinarviointipäätökset. Jos tulisi tilanne, että hyväksyttäisiin talousvettä toimittava laitos, päätös menisi tiedoksi. Jos alueella sattuu talousveden häiriötilanteita, niistä tehty yhteenveto menee tiedoksi jaostoon. Valvontatutkimusohjelmia ei ole viety jaostoon. Tehtävien kattava delegointi viranhaltijoille on koettu hyväksi ja joustavaksi toimintatavaksi.

Talousvettä toimittavat laitokset

Valvontayksikön alueella on kaksitoista ison talousvesiasetuksen (sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta 1352/2015) mukaista vettä toimittavaa laitosta. Raision Vesi Oy ja Naantalin Vesihuoltolaitos ostavat toimittamansa veden Turun Seudun Vesi Oy:ltä. Ruskon vesihuoltolaitoksella on oma vedenottamo ja vedenkäsittely. Lisäksi alueella on yhdeksän vesiosuuskuntaa, jotka toimittavat toiselta laitokselta ostettua vettä.

Pienen talousvesiasetuksen (sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 401/2001) mukaisia vesiosuuskuntia on kahdeksan, jotka kaikki ovat Naantalin alueella. Ne toimittavat toiselta laitokselta ostettua vettä. Myös Ruskolla on ostovettä toimittavia pikkuasetuksen mukaisia vesiosuuskuntia. Osuuskunnat eivät ole olleet terveysvalvonnan tiedossa ennen kuin niiden olemassaolo selvisi ELY-keskuksen tuottamasta listauksesta Lounais-Suomen vesihuollon valvontatiimissä. Osuuskuntia ei vielä ole kartoitettu. Lisäksi Naantalin alueella on neljä yhteisessä tai yksityisessä käytössä olevaa kaivoa.

Hyväksymishakemuksia ei ole ollut käsittelyssä lainkaan. Yksi vesiosuuskunta, joka toimittaa ostovettä, on tehnyt ilmoituksen lähiaikoina. Ilmoituksen saavuttua kohde kirjataan Vatiin ja todistus ilmoituksen vastaanottamisesta tehdään niin ikään Vatissa. Ilmoitusten käsittelyn yhteydessä ei ole ollut tarvetta antaa määräyksiä.

Edellä mainittu vesiosuuskunta tuli tietoon vasta siinä vaiheessa, kun näytteenottaja lähetti vesinäytteet tiedoksi. Haastattelussa todettiin, että ELY-keskus on toimijoille talousvesiasioissa paljon tunnetumpi kuin ympäristöterveys eikä toimijoilla ole tiedossa mitkä ovat niihin kohdistuvat terveydensuojelulain mukaiset velvoitteet. Myöskään vettä myyvä laitos ei ollut ottanut puheeksi terveydensuojelulain mukaisia velvoitteita ostavan laitoksen kanssa.

Yksityiskaivot ja muut

Valvontayksikön alueella on neljä yhteisessä tai yksityisessä käytössä olevaa kaivoa tai muuta vedenottamoita. Ne kaikki ovat virkistysalueiden kaivoja. Alueiden hoitajat ottavat näytteen kaivosta joka vuosi ja tulokset tulevat tiedoksi terveysvalvontaan. Tarkastuksia kohteisiin ei talousveden tai kaivon osalta tehdä, vaan luotetaan vesinäytteen tuloksiin. Yhden virkistysalueen näyte on joka vuosi huono eikä omistaja korjaa kaivoa, joten nyt on päätetty lopettaa valvonta ja tiedottaa, että vesi ei ole juomakelpoista.

Kohteiden riskinarviointia on tehty, mutta johtopäätöksiä siitä ei ole kirjattu mihinkään. Todettiin, että Vatissa ei ole vapaata kenttää, johon voisi laittaa tietoja.

Yksityiskaivojen varassa olevien neuvonta ja valvonta

Raision verkkosivuilta löytyy hakusanalla "kaivo" tieto, että kaivovesi kannattaa tutkituttaa kolmen vuoden välein ja ohje, miten saa näytepullon käyttöönsä. Kyselyjä tulee joka vuosi kesän alussa ja tällöin neuvotaan mistä näytepulloja ja näytteenotto-ohjeita voi hakea ja mihin näytteet viedään. Näytteenotto-ohjeet voidaan lähettää asiakkaalle myös sähköpostitse. Naantalien ja Ruskon sivuilta ei löydy tietoa hakusanalla "kaivo".

Talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnin hyväksyminen ja valvontatutkimusohjelmat

Naantalien vesihuoltolaitoksen ja Raision Vesi Oy:n riskinarvioinnit on hyväksytty marraskuussa 2022.

Valvontatutkimusohjelmat on päivitetty riskinarvioinnin mukaiseksi maaliskuussa 2023.

Ruskon vesihuoltolaitoksen riskinarviointia ei vielä ole hyväksytty. Myös valvontatutkimusohjelma on yli viisi vuotta vanha ja siten vanhentunut. Ruskon vedenjakelualueelle joulukuussa 2022 tehdyn tarkastuksen yhteydessä on todettu, että riskinarviointi on vielä puutteellinen, joten sitä ei ole voitu sellaisenaan hyväksyä. Tarkastuspöytäkirjassa on edellytetty, että riskinarviointi tulee esittää yhdessä asiakirjassa ja toimittaa terveysvalvontaan tammikuussa 2023.

Haastattelussa todettiin, että riskinarviointia ei ollut edelleenkään toimitettu. Siitä syystä myöskään valvontatutkimusohjelmaa ei ole voinut tarkistaa. Näytteenottosuunnitelma on kuitenkin päivitetty ja kaikki talousvesiasetuksen mukaiset muuttajat tutkitaan Vatin näytteenottosuunnitelman mukaan ainakin vuonna 2023.

Myöskään kaikkien vesiosuuskuntien riskinarviointeja ei vielä ole hyväksytty. Pienten laitosten riskinarvioinnissa on tehty yhteistyötä naapurivalvontayksikön kanssa ja saatu käyttöön heidän laatimansa riskinarviointitaulukko. Osuuskuntia pyydetään tekemään riskinarviointi kyseisen taulukon mukaisesti.

Myös osalla vesiosuuskunnista on vanhentunut valvontatutkimusohjelma.

Haastattelussa kerrottiin, että valvontatutkimusohjelmat katsotaan läpi suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä. Päivitykset on tehty pääsääntöisesti viiden vuoden välein. Näytteenottosuunnitelmia on päivitetty aina tarvittaessa.

Näytteenoton tulokset kirjataan Vatiin Raision, Naantalin ja Ruskon laitosten osalta muutaman kerran vuodessa ja vesiosuuskuntien osalta kerran vuodessa. Samalla tarkistetaan, että näytteenotto on toteutunut suunnitellusti.

Talousvesinäytteet ottaa tutkiva laboratorio tai laitos itse. Myös terveystarkastaja ottaa yhden vesilaitoksen näytteitä. Vesiosuuskuntien näytteenoton hoitaa ulkopuolinen näytteenottaja. Henkilön pätevyys on varmistettu siten, että hän on käynyt koulutuksissa ja lisäksi hänen kanssaan on käyty yhdessä näytteenottoa läpi.

Talousvettä toimittavien laitosten suunnitelmallinen valvonta

Naantalin ja Raision vedenjakelualueille tehdään riskinarvioinnin perusteella tarkastuksia kahden vuoden välein, koska vesilaitoksilla ei ole omaa veden tuotantoa. Valvontaa tehdään pääasiassa asiakirjatarkastuksina. Tarvittaessa pidetään palavereja vesilaitosten hoitajien kanssa.

Ruskon vedenjakelualueelle tehdään tarkastus kerran vuodessa menemällä paikan päälle.

Vesiosuuskuntien valvonta hoidetaan pääasiassa asiakirjatarkastuksina ja tarvittaessa osuuskuntien vastuuhenkilöihin ollaan yhteydessä. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti kolmen vuoden välein. Osuuskuntien palkkaama ulkopuolinen näytteenottaja hoitaa myös valvontatutkimusohjelmiin liittyvät asiat.

Etukäteen lähetetyistä tarkastuskertomuksista selviää, että Naantalin ja Raision vedenjakelualueille on tehty joulukuussa 2022 ja tammikuussa 2023 asiakirjatarkastukset. Tarkastuksissa on käytetty apuna Vatin tarkastuslomaketta. Tarkastuskertomuksissa on todettu riskinarvioinnin hyväksyminen, valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien päivittäminen sekä häiriötilannesuunnitelmien laatiminen ja päivittäminen tarpeen mukaan.

Vesinäytteet on otettu suunnitelman mukaan ja veden laadusta tiedotettu säännöllisesti verkkosivuilla.

Ruskon vedenjakelualueelle on tehty tarkastus joulukuussa 2022. Tarkastuskertomuksessa on käsitelty edellä kuvatun riskinarvioinnin puutteellisuuden lisäksi muun muassa näytteenottoa ja näytteenoton tulosten julkaisemista. Siinä todetaan myös, että vedenjakelualueen rajauksia aluemaisena paikkatietoaineistona ei ole toimitettu sillä tavoin kuin on edellytetty. Haastattelussa todettiin, että vesi.fi:ssä vedenlaatutiedot näkyvät (viimeisin näyte toukokuussa 2023), joten sen perusteella paikkatietoaineisto kuitenkin olisi toimitettu SYKELLE.

Ensisijaisten kiinteistöjen legionellavalvonnan osalta todettiin, että ainakin Raision kaupungille on lähetetty ohjeistus kiinteistöjen riskinarvioinnista ja pyydetty vastaus onko ohjeistus ymmärretty. Uusilta ilmoituksenvaraisilta kohteilta tullaan pyytämään ilmoitukset

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Vesiosuuskuntien valvonta

Vesiosuuskunnat, jotka eivät ole aiemmin olleet tiedossa, tulee kartoittaa, pyytää niiltä ilmoitus ja saattaa valvonta ajan tasalle.

Terveysuojelulain velvoitteista muistuttaminen

Vettä toimittavien laitosten tai vedenjakelualueiden tarkastusten yhteydessä olisi hyvä ottaa puheeksi, että mikäli tulee uusia vettä ostavia osuuskuntia tai muita vastaavia, laitoksen pitäisi informoida terveydensuojelulain mukaisista velvoitteista.

Näytteenottajan pätevyys

Terveysvalvonnan olisi hyvä käydä näytteenottoa ulkopuolisen näytteenottajan kanssa uudelleen läpi aika ajoin. Erityisesti uusien työntekijöiden/näytteenottajien kanssa näytteenotto on käytävä tarkasti läpi, jotta voidaan varmistua, että näytteenottaja tuntee vähintään talousvesiasetuksen liitteen II jaksossa 1 säädetyt näytteenottoa koskevat yleiset periaatteet.

Talousvesikäyttöön kelpaamaton kaivovesi

Jos yhteisessä käytössä olevan kaivon vesi ei täytä pienen talousvesiasetuksen (401/2001) laatuvaatimuksia ja on siten juotavaksi kelpaamatonta, eikä terveydensuojeluviranomainen aio velvoittaa veden toimittajaa tai kaivon omistajaa korjaamaan tilannetta, kaivoveden käyttö talousvetenä on kiellettävä. Pelkkä tiedottaminen veden

juomakelvottomuudesta ei riitä.

Yksityiskaivojen omistajien neuvonta

Myös Naantalın ja Ruskon verkkosivuilla olisi hyvä olla ohjausta yksityiskaivojen omistajille tai linkit valvontayksikön sivuille.

Korjattavaa

(Korjattavaa)

Riskinarvioinnin hyväksyminen ja valvontatutkimusohjelma

Kaikkien vettä toimittavien laitosten riskinarviointia ei ole hyväksytty, ja näiden laitosten valvontatutkimusohjelmat ovat vanhentuneet. Kaikki lainsäädännön mahdollistamat siirtymäajat riskinarviointien hyväksymiselle ja valvonnan saattamiselle voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ovat jo menneet umpeen. Valvonta on saatettava ajan tasalle, riskinarvioinnit on hyväksyttävä ja valvontatutkimusohjelmat tarkistettava. Jos puutteet johtuvat vettä toimittavan laitoksen puutteellisesta tietojen toimittamisesta, tarvittaessa vettä toimittavalle laitokselle tulee antaa määräys tilanteen hoitamiseksi.

Lainsäädäntömuutokset huomioon ottaen riskienhallinta on toteutettava terveydensuojelulain 19 ja 19 a §:n ja riskienhallinta-asetuksen (7/2023) mukaisesti.

Ilmoituksenvaraiset toiminnot

Ilmoituksen käsittely

Valvontayksikön verkkosivuilla on lueteltu kohteet, joista on tehtävä terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitus. Ilmoitus ohjataan tekemään joko sähköisessä ilmoituspalvelussa (Ilppa) tai pdf-lomakkeella. Sivulla on lomakkeet yleiseen ilmoitukseen, kauneushoitolasta tehtävään ilmoitukseen ja päiväkodista sekä muusta päivähoidosta tehtävään ilmoitukseen ja linkki Ilppaan.

Haastattelussa todettiin, että Ilppa ei ole kovin toimiva systeemi. Toimijoiden pitäisi kirjautua suomi.fi:hin omilla henkilökohtaisilla pankkitunnuksilla ja tätä ei aina suostuta tekemään. Tästä syystä ilmoitukset tulevat pääsääntöisesti pdf-lomakkeilla. Kaikki toimijat, esimerkiksi liikuntatilojen tai kauneushoitoloiden yrittäjät, eivät myöskään tiedä, että toiminnasta pitäisi tehdä terveydensuojelulain mukainen ilmoitus. Usein uudet valvontakohteet tulevat ilmi paikallislehdestä.

Valvontayksikön verkkosivuilla on myös ohjausta omavalvonnan toteuttamiseen ja esimerkkejä siitä, mitä omavalvontasuunnitelman pitäisi sisältää. Omavalvontaa ei tarkasteta ilmoituksen käsittelyn yhteydessä, mutta se katsotaan, kun tehdään tarkastuskäynti kohteeseen.

Ilmoituksen käsittelyssä perustetaan Vatiin uusi toimipaikka ja tehdään ilmoituksen vastaanottamisesta todistus Vatissa.

Riskinarviointi

Valvontasuunnitelman mukaan valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Kohdekohtainen riskinarviointi löytyy Vati-järjestelmästä. Riskinarviointia päivitetään tarkastusten yhteydessä. Vatista saadaan kohdekohtainen vuosisuunnitelma.

Haastattelussa todettiin, että Vati tekee kohteelle automaattisesti Valviran ohjeen mukaisen tarkastustiheyden toimintatyyppin perusteella. Kun tarkastustiheyttä on riskinarvioinnin perusteella muutettu, kohteelle on kirjattu esimerkiksi, että tarkastustiheyttä on vähennetty ja perustelut sille miksi näin on tehty. Tarvetta varsinaiselle kohdekohtaiselle riskinarvioinnille ei ole juurikaan ollut, koska kohteissa ei yleensä ole ollut mitään poikkeavaa.

Suunnitelmallinen valvonta ja tarkastukset

Valvontasuunnitelmassa todetaan, että viranomaiselle ilmoitetut uudet kohteet tulevat ilmoituksen käsittelyn jälkeen suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin myös kohteeseen tehtävää ensimmäistä tarkastusta pidetään suunnitelmallisena tarkastuksena ja siitä peritään maksu. Ensimmäinen tarkastus tehdään yleensä yhden, kolmen, tai kuuden kuukauden kuluessa ilmoitetun toiminnan aloittamisesta, riippuen huoneistossa harjoitettavan toiminnan toimintatyyppistä.

Haastattelussa todettiin, että Valviran ohjeen mukaisesti suuririskiset kohteet tarkastetaan mahdollisimman nopeasti. Esimerkiksi tatuoiijat ja kuppaaajat tarkastetaan kolmen kuukauden sisällä ilmoituksesta ja liikuntatilat kuuden kuukauden sisällä. Toiminnanharjoittajalle annettavassa todistuksessa kerrotaan ilmoituksen käsittelystä ja siitä, millä aikavälillä kohteeseen tehdään tarkastus.

Tarkastukselle valmistauduttaessa katsotaan kohteen perustiedot ja todetaan, milloin edellinen tarkastus on tehty. Lisäksi käydään edellisen tarkastuksen havainnot tarkastuskertomuksesta läpi ja kertomukseen kirjatut epäkohdat katsotaan tarkastuksella.

Valvontasuunnitelmassa kerrotaan, että tarkastuskertomukseen merkitään valvonnan tarkoitus, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimet määräaikaan. Tarkastuksen lopuksi tarkastaja aina vetää yhteen tarkastuksen keskeiset havainnot ja kertoo ajatuksensa toimenpide-ehdotuksiksi ja aikatauluksi, jotka kirjataan tarkastuspöytäkirjaan. Mikäli tarkastuksella jää selvitettävää, myös tämä kerrotaan tarkastuksen yhteydessä. Tämä mahdollista toimijan kuulemisen ja asiasta voidaan keskustella ja sopia asianosaisten kanssa.

Valvontayksikössä on toisinaan tehty paritarkastuksia valvonnan yhdenmukaistamiseksi.

Vatin raportilta saadaan vuosisuunnitelma jokaiselle tarkastajalle erikseen. Terveysvalvonnan vastuuhenkilöllä on Vatista tuotu suunnitelma Excel-taulukkona ja sen avulla verrataan neljännesvuosittain, paljonko tarkastuksia on tehty. Toteutuma viedään jaostolle tiedoksi. Sama vertailu tehdään myös, kun arvioidaan lopullista suunnitelman toteutumista. Terveysvalvonnan vastuuhenkilö seuraa tarkastusten kokonaismäärää ja tavoitteen toteutumista, ja tarkastajat seuraavat itse omaa toteutumaa omalta työlistaltaan.

Suunnitelmallinen valvonta, päiväkodit ja koulut

Koulujen ja päiväkotien tarkastukset tehdään Vati-lomakkeen avulla. Periaatteessa kaikki lomakkeen kohdat katsotaan, mutta kysytään vähän eri asioita tarpeen mukaan. Tarkastuksen sisältöön vaikuttaa aika paljon se, mitä henkilökunnan esille ottamia asioita on tullut sisäilmatyöryhmässä tietoon. Tarkastuksella perehdytään erityisesti siis ennalta tiedettyihin ongelmiin. Tarkastuskertomus toimitetaan toiminnanharjoittajalle sähköisesti pääsääntöisesti kahdeksan työpäivän kuluessa tarkastuksesta.

Kun päiväkodin tai koulun tarkastuskäynnillä tulee toimenpiteitä vaativa epäkohta esille, kirjataan se pöytäkirjaan toimenpiteenä, jossa on esitetty mitä kohteessa tulee tehdä. Jos kyseessä on asia, joka vaatii välittömiä toimenpiteitä, laitetaan toimenpiteen kohdalle heti päivämäärä, johon mennessä pyydetään selvitystä. Tehdyt toimenpiteet tarkastetaan viimeistään seuraavalla tarkastuskerralla. Kohteissa annetaan hyvin harvoin arvosana C ja korjauskehoitus. Jos näin tapahtuisi, korjauksille annettaisiin määräaika ja seurattaisiin asian toteutumista. Kiinteistönomistaja on tarkastuksella mukana, joten hän voi havaita epäkohdan heti ja alkaa korjata. Kunnat hoitavat epäkohtien korjaukset nopeasti ja tarvittavat korjaukset ovat siis pääsääntöisesti toteutuneet hyvin. Yksityisten toimijoiden puolelta ei korjauskehoituksista ole juuri kokemusta, koska kaikki ovat uusia rakennuksia.

Oppilaiden vanhemmilta tulee hyvin vähän yhteydenottoja. Vanhemmat viestivät tarvittaessa yleensä koululle Wilma-viestien kautta. Raisiossa oppilaat pystyvät tekemään sisäilmailmoituksen yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa ja

näitä onkin sisäilmatyöryhmään tullut muutama.

Kouluihin ei enää tehdä yhteistarkastuksia, vaan ne tehdään itsenäisesti. Haastattelussa todettiin, että kouluterveydenhuolto ei ole aina ollut tietoinen omasta roolistaan tarkastuksilla ja sen vuoksi yhteistarkastuksista on luovuttu. Yhteistarkastukset olivat myös hyvin laajoja, aikaa meni paljon ja terveydensuojelun asiaa niissä oli aika vähän. Tarkastuksilla on mukana yleensä kiinteistön omistaja, rehtori ja työsuojeluvaltuutettu.

Päiväkotien tarkastuksilla on mukana pääsääntöisesti toimipaikan edustaja sekä kiinteistön omistaja ja kiinteistöhuolto.

Raision alueella terveystarkastajat tekevät itse sisäilman laatua selvittäviä mittauksia ja ne kirjataan Vatiin. Naantalissa ja Ruskolla mittaukset tekee ulkopuolinen asiantuntija, mutta niitä ei kirjata Vatiin, koska ne eivät ole terveystarkastuksen mittauksia. Haastattelussa todettiin, että ne on kuitenkin mahdollista kirjata Vatiin ja että näin olisi hyvä tehdä.

Helteen vaikutukset

Helteen aiheuttamasta kuumuudesta on tullut yhteydenottoja vain muutamasta päiväkodista. Joihinkin laitospäiväkodin valvontakohteisiin on laitettu yleisiin tiloihin jäähdytys. Haastattelussa todettiin, että valituksen tullessa asialle ei voi tehdä muuta kuin antaa ohjeita akuuttiin tilanteeseen. Kiinteistönomistajaan otetaan yhteyttä ja annetaan ohjausta, miten asiaa olisi hyvä hoitaa. Esimerkiksi päiväkodin pihalle on saatava aikaan varjopaikkoja, ja jäähdytystä on ohjeistettu lisäämään. Haastattelussa tuotiin esille myös rakennusvalvonnan vastuu siitä, että rakennuslupavaiheessa on otettava huomioon määräysten mukaisten lämpötilojen toteutuminen. Helteen aiheuttamasta kuumuudesta asunnossa on tullut valituksia vain yhdestä raisiolaisesta taloyhtiöstä.

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Tarkastusten yhdenmukaistaminen

Tarkastusten yhdenmukaistamiseksi voisi tehdä paritarkastuksia useammin.

Asumisterveys (asunnot)

Asian vireille tulo, tarkastukset ja selvitykset

Valvontayksikön verkkosivuilla on asukkaille ohjeita, miten tulee toimia, jos epäilee asunnon aiheuttavan terveyshaittaa. Sivulla on myös lomake asunnontarkastuspyyntöä varten. Yleensä terveyshaittaa epäilevät asukkaat ottavat ensin yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse. Ensimmäisenä ohjataan ottamaan yhteyttä isännöitsijään. Lisäksi kerrotaan, että asia tulee vireille vasta kun asunnontarkastuslomake on tehty ja lähetetty terveystarkastukseen. Yhteydenotot kirjataan Vatiin määrittelemättömänä yhteydenottona, minkä voi tehdä ilman kohdetta. Yhteydenottoja ei kuitenkaan oikein löydä Vatista jälkepäin, jos kohdetta ei ole luotu. Kaikkia yhteydenottoja ei siis kirjata Vatiin.

Kun asunnontarkastuslomake saapuu, kirjataan kohde Vatiin. Isännöitsijään ja asunnon omistajaan otetaan yhteyttä ja sovitaan tarkastus. Asukkaalle ilmoitetaan puhelimitse tai sähköpostilla tarkastuksen ajankohta. Jos todetaan heti lomakkeen perusteella, että toimenpiteisiin ei ole tarvetta, lähetetään asiakkaalle sähköposti asiasta. Toisaalta on kuitenkin helpompi tehdä tarkastus ja todeta siinä yhteydessä, että jatkotoimenpiteille ei ole tarvetta. Pääsääntöisesti kaikissa asunnontarkastuspyynnön tehneissä kohteissa tehdään tarkastus, jos isännöitsijä ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin. Isännöitsijälle annetaan mahdollisuus tulla mukaan tarkastukselle.

Tarkastus kohteeseen tehdään aika nopeasti, muutaman viikon päästä yhteydenotosta. Keskeneräiset asiat näkyvät Vatin lisäksi myös valvontayksikön H-aseamalla. Asiat laitetaan myös sinne, koska Vatissa asia voi helposti hukkuu ja H-aseamalla keskeneräiset asiat näkyvät kaikille tarkastajille. Haastatteluhetkellä valvontayksiköllä oli viisi asunnontarkastuspyyntöä, joissa ei vielä ollut käyty.

Valvontayksiköllä ei ole omia tarkastusohjeita. Apuna käytetään tarvittaessa Valviran ohjetta.

Tarkastuksilla voidaan mitata valvontayksikön omilla mittalaitteilla lämpötilaa, suhteellista kosteutta, hiilidioksidipitoisuutta ja pintakosteutta. Käytössä on myös melumittari. Sillä voidaan tehdä suuntaa antavia mittauksia, mutta pääsääntöisesti melumittaukset tekee ulkopuolinen asiantuntija, koska mittauksia on usein tarve tehdä yöaikaan. Terveystarkastus tekee mittauksia tai tarkastuksia virka-ajan ulkopuolella hyvin harvoin.

Lakimiesapua on tarvittaessa saatavilla ja esimerkiksi lainsäädännön tulkintakysymyksissä sitä on ollut tarvetta käyttääkin.

Tarkastuskertomukset tehdään Vatin pohjalle.

Asian käsittelyn päättäminen

Tähän mennessä kaikkia vireille tulleita asumisterveysasioita ei ole päätetty. Vatiin voidaan laittaa uusintatarkastus, jolloin asia nousee automaattisesti työlistalle, mutta varsinaisia uusintatarkastuksia on harvoin tarvetta tehdä. Yleensä kohteelta tulee pyydetty kirjallinen selvitys, josta tehdään asiakirjatarkastus. Jatkossa otetaan käyttöön fraasi ”asian käsittely viranomaisessa päätetään tähän”. Pöytäkirjasta puuttuu edelleen tieto, että asiakas saa halutessaan valituskelpoisen päätöksen, mutta sekin tullaan todennäköisesti lisäämään.

Siivottomuustarkastukset

Aloite siivottomuustarkastuksiin tulee yleensä pelastuslaitoksen tai sosiaaliviranomaisen taholta. Näillä on yleensä jo yhteys asukkaaseen, tarkastuksesta on jo sovittu ja näin on tiedossa, että asuntoon päästään sisälle. Joskus voidaan tehdä tarkastus, jos esimerkiksi rappukäytävässä on epämiellyttävä haju tai naapuri valittaa, että asunnosta kulkeutuu hajua. Muutaman kerran vuodessa joudutaan tekemään tahdonvastainen asunnontarkastus. Määräyksen siihen antaa ympäristöpäällikkö.

Resurssit

Asunnontarkastuksia hoitaa kaksi terveystarkastajaa. Vatista saatavan tiedon perusteella toisella heistä on lukumäärällisesti suunnilleen puolet valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia ja puolet valvontasuunnitelman ulkopuolisia ja toisella on asunnontarkastuksia enemmän kuin valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia. Sisäilmatyöryhmiin osallistuminen vie melko paljon aikaa.

Toimielinkäsittely

Asumisterveysasiat on delegoitu viranhaltijoille. Delegointipäätöksen mukaan terveystarkastaja antaa terveydensuojelulain 27 ja 31 §:ien mukaiset terveystarkastuksia aiheuttavien mikrobin ja vahinkoeläinten hävittämistä koskevat määräykset. Ympäristöpäällikkö antaa alaiselleen viranhaltijalle määräyksen tarkastuksen suorittamiseen, joka koskee asukkaan tahdon vastaisesti tehtävää asunnontarkastusta. Asumisterveysasiat eivät mene jaostolle tiedoksi. Myöskään määräykset siivottomuustarkastusten tekemiseksi eivät mene tiedoksi. Vain mahdolliset korjausmääräykset menisivät tiedoksi toimielimelle.

Elinympäristöterveyden edistäminen

Valvontasuunnitelmassa on mainittu esimerkkeinä elinympäristöterveyden edistämisessä viranomaisyhteistyön vahvistaminen sekä terveyshaittojen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy viranomaisten yhteistyönä. Suunnitelmassa ei kuitenkaan ole esitetty miten elinympäristöterveyden edistämiseksi valvontayksikössä konkreettisesti toimitaan. Yhteistarkastukset esimerkiksi kouluihin ja päiväkoteihin on mainittu, mutta haastattelussa todettiin, että niitä ei enää

tehdä. Siivottomuustarkastuksilla tehdään tiivistä yhteistyötä ja yhteistarkastuksia sosiaalitoimen ja pelastuslaitoksen kanssa. Lausuntoja eri viranomaistahoille annetaan valvontasuunnitelman mukaan vuosittain noin 30.

Valvontasuunnitelman mukaan Naantalissa, Raisiossa ja Ruskolla toimii kaikissa oma sisäilmatyöryhmänsä. Sisäilmatyöryhmien tehtäviin kuuluvat mm. paikallisista toimintatavoista sopiminen ja tehokkaasta tiedonkulusta huolehtiminen.

Haastattelussa todettiin, että Naantalin ja Raision sisäilmatyöryhmät kokoontuvat säännöllisesti. Ruskolla, jossa ongelmakohteita on tällä hetkellä useita, sisäilmatyöryhmät ovat kohdekohtaisia ja kokoontuvat tarpeen mukaan. Terveystarkastajat ovat mukana sisäilmatyöryhmissä. Kokousten koollekutsujana on kiinteistöpalvelut. Ryhmissä keskustellaan, miten tilanteessa tulisi toimia ja terveystarkastajan rooli sisäilmatyöryhmässä on olla asiantuntija. Ongelmakohteiden hoito on edennyt hyvin eikä viranomaisen ole tarvinnut antaa määräyksiä. Raision ryhmässä on useampia jäseniä, joilla on rakennusterveysasiantuntijan koulutus, ja he hoitavat tutkimukset, mittaukset ja näytteenotot itse. Naantalin kaupunki hoitaa tutkimukset, mittaukset ja näytteenotot ulkopuolisen asiantuntijan avulla. Ruskolla selvitykset hoidetaan niin ikään ostopalveluna.

Lausuntojen antaminen ja hankkeisiin ennaltaehkäisevästi vaikuttaminen on tärkeää ja oleellinen osa viranomaisen toimintaa elinympäristöterveyden edistämiseksi. Lausunnot valmistelee terveystarkastajan vastuuhenkilö. Rakennusvalvonnan lausuntopyyntöjä tulee Raisiosta ja Ruskolta, mutta Naantalin rakennusvalvonta ei yleensä pyydä lausuntoja. Ympäristölupahakemuksista pyydetään aika paljon lausuntoja. Joitakin lausuntoasioita, esimerkiksi meluasioita koskevia, on käyty läpi yhdessä toisen terveystarkastajan kanssa. YVA-lausunnot annetaan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa yhteistyössä. Myös kaavoituslausunnot tehdään yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa ja ne menevät kaupunginhallitukselle sellaisenaan.

Lausunnot menevät jaoston käsittelyyn tai jos ei jaoston kokousta ole lausunnon antamisajankohtana, lausunto menee jaostoon tiedoksi.

Lausunnoilla koetaan olevan vaikuttavuutta. Esimerkiksi ympäristölupapäätöksissä ja päiväkotien rakennuslupapäätöksissä terveystarkastajan lausunto on yleensä otettu hyvin huomioon.